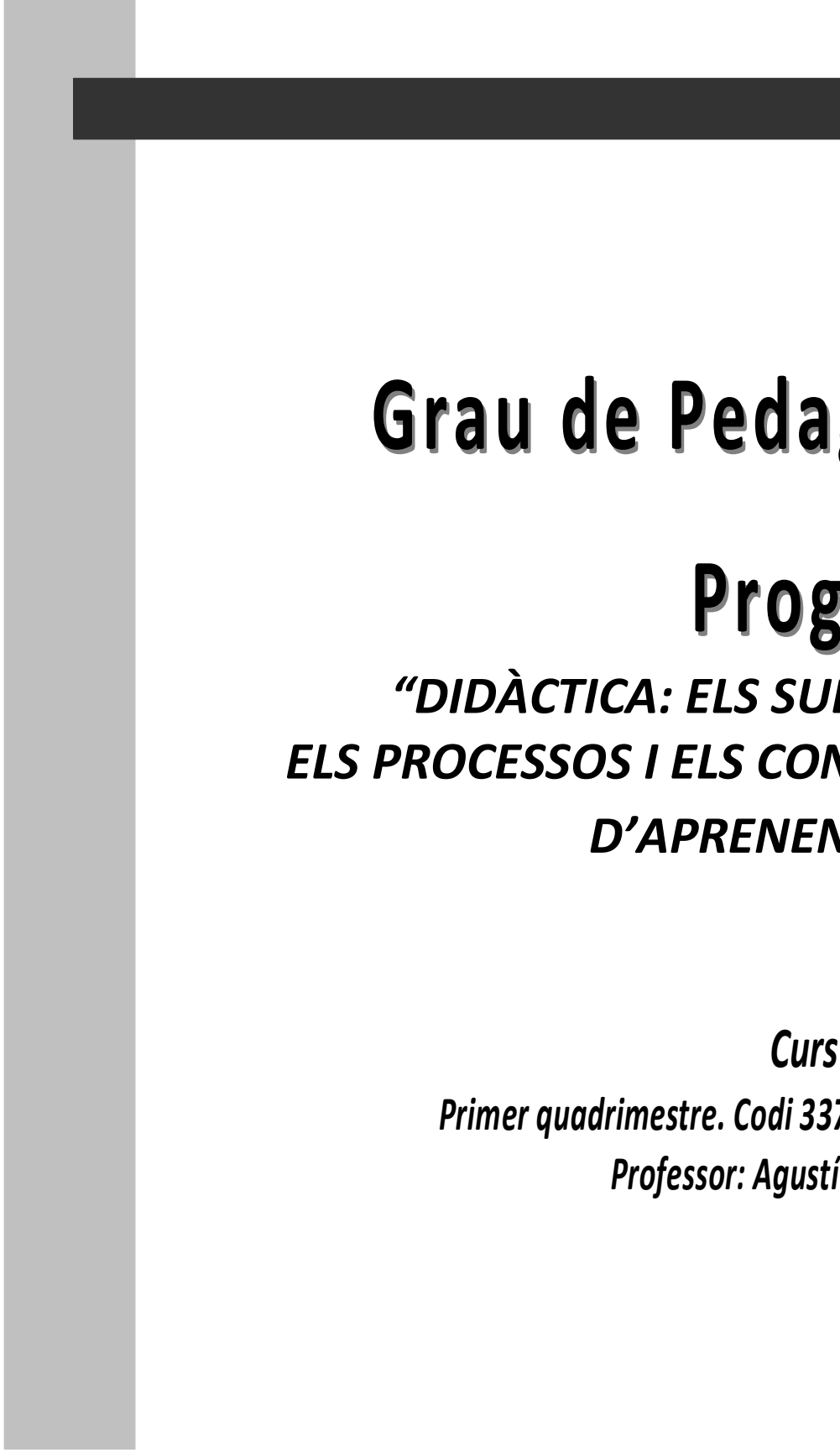

Grau de Pedagogia

Programa

***“DIDÀCTICA: ELS SUBJECTES,
ELS PROCESSOS I ELS CONTEXTOS
D’APRENTATGE”***

Curs 2013-2014.

Primer quadrimestre. Codi 33704. Grup: PB.

Professor: Agustí Pascual Cabo

PROGRAMA DE L'ASSIGNATURA

DADES INICIALS D'IDENTIFICACIÓ

Nom de l'assignatura:	DIDÀCTICA: ELS SUBJECTES, ELS PROCESSOS I ELS CONTEXTOS D'APRENTATGE.
Titulació:	Grau de Pedagogia
Caràcter:	Obligatori. Codi 33704. Curs segon.
Departament:	Didàctica i Organització Escolar
Professor:	Agustí Pascual Cabo
Quadrimestre	Primer: dilluns i dimarts de 15 a 17'30 hores
Crèdits	6
Tutoria	Dilluns 17'30 – 19'30 Despatx 18. Telèfon: 96 398 36 94

INTRODUCCIÓ

“Seria més profitós prendre’ns del braç i passejar junts pels llindes del coneixement vertader, i assenyalar els fets materials que tots poden veure –la naturalesa, els monuments, els textos, els usos i les institucions reals dels homes- i en presència d’aquests estímuls, amb el contagi d’un interès comú, la plàstica ment respondria per ella mateix a la situació, i ens estariem ajudant mútuament a comprendre tot el que cap dintre dels límits de la nostra fantasia, siga en l’antiguitat o en el cor humà. Eixa seria una vertadera educació; i si bé el resultat de cap manera constituïria una ciència, ni tan sols una ciència dels estats d’ànim de la gent, seria una profundització de la humanitat en nosaltres mateixos i un sa coneixement de la nostra ignorància” (Santayana, La razón en la ciencia)¹.

Aquesta assignatura s’orienta a l’estudi i a l’anàlisi dels processos d’ensenyament i d’aprenentatge. Es considera la seua dimensió normativa, pràctica i innovadora.

Els subjectes de l’educació, els processos i els contextos estableixen complexes relacions, socioculturalment produïdes i institucionalment determinades. Indagar sobre tot això requereix acotar els conceptes relacionats amb el currículum, analitza els modes de viure, els contextos de producció de significats i identitats, els recursos i les circumstàncies que intervenen en la relació entre els subjectes i el coneixement.

Es presentaran les principals teories curriculars a la llum dels diferents paradigmes de les Ciències Socials i les formes corresponents de concreció en projectes curriculars. També es

¹ Beltrán Llavador, José (2009): *Un pensador en el laberinto. Escritos sobre Geoge Santayana*. València. Institució Alfons el Magnànim. Pàgina 168.

tractarà la Didàctica entesa com a mediació crítica entre els subjectes, el coneixement i les diferents realitats socio-econòmiques i polítiques.

Des de la ignorància de què parlava Santayana... en busca de l'autonomia i del saber pensar:

- a) des de la *lectura de la realitat: experiències – exemplificacions - contextos*
- b) des de la *pedagogia de la pregunta: qüestions - hipòtesis*
- c) des de la *lectura de les paraules: textos*
- d) des de *supòsits pràctics: praxis* (acció – consciència – teoria: on les interpretacions subjectives adquireixen naturalesa objectiva)
- e) des de la *construcció intel·lectual: àmbits de reflexió, indagació, deliberació, anàlisi i crítica, relació terminològica, projectes de formació i de vida compartida, argumentacions i narratives sobre problemàtiques socioculturals, laborals i educatives, connexions amb altres àrees de coneixement, recreació de textos (currículum)...*

... construirem el marc de referència a través del treball personal, grupal i col·lectiu

OBJECTIUS GENERALS

1. Adquirir i manejar amb solvència els conceptes propis de la disciplina i de les ciències socials com a camp de referència.
2. Problematitzar i indagar personalment i en grup les complexes relacions, socials, polítiques, econòmiques, culturals i educatives, entre els subjectes, els processos i els contextos d'ensenyament i d'aprenentatge que els determinen, així com les seues transformacions contemporànies.
3. Conèixer i formular els passos necessaris per desenvolupar i coordinar accions educatives.
4. Conèixer i valorar els diferents models i paradigmes del currículum i el seu sentit per la pràctica docent.
5. Formular preguntes, projectes i actuacions que contribuïxquen a explorar noves formes de pensar i actuar en educació.
6. Aprendre a dissenyar, avaluar i analitzar críticament els diferents materials curriculars.
7. Analitzar els processos d'ensenyament i d'aprenentatge i elaborar criteris de millora.

CONTINGUTS

- Els canvis socioeconòmics i la necessitat de repensar l'educació: les funcions de l'escolarisme en la societat del segle XXI.
- Els estudiants com a subjectes: entre les regulacions institucionals i els contextos culturals.
- El currículum: enfocaments, prescripcions i pràctiques.
- El professorat i la planificació dels processos d'ensenyament i d'aprenentatge.
- El desenvolupament del currículum i l'organització dels processos d'ensenyament: l'aula com a marc de relacions, mètodes, mitjans i materials didàctics.
- L'avaluació: com conèixer els efectes de l'ensenyament i de l'aprenentatge.

COMPETÈNCIES

COMPETÈNCIES BÀSIQUES	
B1	Aplicar els coneixements de la matèria a l'àmbit professional.
B2	Tindre la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants per emetre judicis pedagògics que incloguen una reflexió sobre qüestions d'índole social, científica o ètica.
B3	Poder transmetre informació, idees, problemes i solucions de l'àmbit professional a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
COMPETÈNCIES GENERALS	
G1	Capacitat d'anàlisi i síntesi.
G2	Capacitat d'organització i planificació.
G3	Capacitat de comunicació professional oral i escrita en les llengües pròpies de la Universitat de València
G4	Capacitat d'utilització de les TIC en l'àmbit d'estudi i context professional.
G5	Capacitat de gestió de la informació.
G6	Capacitat de resolució de problemes i presa de decisions
G7	Capacitat de treballar en equips multi i interdisciplinars
G8	Capacitat per integrar-se i comunicar-se amb experts d'altres àrees i en distints contextos.
G9	Capacitat per realitzar investigació educativa en diferents contextos.
G16	Desenvolupament de la innovació i la creativitat en la pràctica professional.
G18	Compromís amb la identitat, desenvolupament i ètica professional.
COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES	
E1	Diagnosticar necessitats, situacions complexes i possibilitats de les persones per fonamentar les accions educatives.
E2	Conèixer i comprendre els processos d'ensenyament aprenentatge i la seua incidència en la formació i desenvolupament integral de les persones i les comunitats.
E3	Dissenyar plans, programes, projectes, accions i recursos educatius en diferents contextos.
E4	Conèixer els principis i fonaments de l'atenció a la diversitat en educació i desenvolupar i coordinar intervencions educatives amb persones o grups amb necessitats educatives especials, en situacions de risc, de desigualtat o discriminació (gènere, opció sexual, classe, ètnia, edat, religió o discapacitat)
E6	Conèixer i analitzar les polítiques educatives, el seu desenvolupament legislatiu i la seua incidència en les reformes educatives.
E24	Conèixer i comprendre els processos d'ensenyament i d'aprenentatge i la seua incidència en la formació i desenvolupament integral de les persones i les comunitats.

METODOLOGIA

L'assignatura es desenvoluparà amb una metodologia orientada a establir un procés d'ensenyament i d'aprenentatge fonamentat en la participació i en la indagació dels estudiants. Per a la qual cosa, la modalitat d'ensenyament conjuguarà les exposicions del docent amb activitats i projectes, la dinàmica de treball de les quals insten que l'estudiant, de manera personal i grupal, adopte un paper actiu i desenvolupi una disposició a la investigació dels problemes plantejats (fins i tot al PLA DE TREBALL on es concretaran activitats, projectes, seminari, taller, terminis, valoració treballs...).

La preparació d'activitats pràctiques té la intenció de dinamitzar les classes i motivar els estudiants a emprar, en el seu futur professional, altres formes alternatives en el procés d'ensenyament i d'aprenentatge.

ACTIVITATS

Presencials:

- Exposicions
- Grups de treball: monogràfic, taller o seminari.
- Propostes de supòsits pràctics, debats, conclusions.
- Altres proposades pels estudiants

No presencials

- Recensió de textos i llibre de treball.
- Elaboració o disseny d'un xicotet projecte curricular o unitat didàctica.
- Activitats monogràfiques, taller o seminari.

Totes les activitats es realitzaran sota la supervisió i tutoria del professor. La valoració, les estratègies i terminis, treballats i acordats a l'aula, d'aquestes activitats es concretaran en el **PLA DE TREBALL** que podrà consultar-se a l'aula virtual.

RECURSOS (S'INCLOURAN A L'AULA VIRTUAL)

- Programa de l'assignatura.
- Dossier de lectures.
- Taller de premsa i/o Seminari.
- Altres materials.

AVALUACIÓ DE L'APRENTATGE

L'avaluació s'efectuarà per mitjà de diversos procediments. Uns, de caràcter continu i formatiu, destinats a entendre i a orientar els processos d'aprenentatge: tutories, documents elaborats pels estudiants per a la realització d'activitats, projectes...

Altres, de caràcter sumatiu, amb la finalitat de comprovar el compliment del pla de treball programat i el grau de consecució dels objectius, el domini dels continguts i la consolidació de les competències: llibre de treball, recensió, seminari, taller, monogràfic, presentació de treballs individuals/grupals...

Criteris d'avaluació

- ✓ Precisió conceptual i ús adequat de terminologia
- ✓ Comprensió adequada dels continguts
- ✓ Capacitat d'integració dels continguts
- ✓ Rellevància, riquesa i creativitat de les elaboracions personals/grupals
- ✓ Participació i implicació activa en el desenvolupament de l'assignatura
- ✓ Ús de bibliografia i de documentació
- ✓ Claredat expositiva i argumentativa.
- ✓ Correcta presentació i expressió, així com dels elements morfosintàctics i ortogràfics.
- ✓ Qualitat i rigor en l'exposició oral i escrita dels treballs.
- ✓ Presentació dels treballs en els terminis acordats.

Autoavaluació: valoració argumentada del treball realitzat personalment (tant individualment com en grup) tenint en compte tot allò enunciat en aquest programa i al pla de treball.

És obligatòria i cal realitzar-la al final del llibre de treball.

BIBLIOGRAFIA².

ANGULO, J y BLANCO, N. (2000): *Teoría y desarrollo del currículum*. Málaga: Aljibe.

ESCUADERO, J. M. (2004): "El currículum, los procesos de enseñanza-aprendizaje y los profesores de los programas de diversificación curricular y garantía social" en LÓPEZ, J. et al. *Cambiar con la sociedad, cambiar la sociedad*. Actas del 8º Congreso Interuniversitario de Organización de las Instituciones Educativas. Sevilla: Universidad de Sevilla.

BELTRÁN, J. (2002): *Ciudadanía y educación*. Valencia: Germania.

CONTRERAS, J. y PÉREZ, N. (coord.) (2010): *Investigar la experiencia educativa*. Madrid: Morata.

DÍAZ BARRIGA, A. (2009): *Pensar la didáctica*. Buenos Aires: Amorrortu.

FREIRE, P. y MACEDO, D. (1989): *Alfabetización. Lectura de la palabra y lectura de la realidad*. Madrid: Paidós/M.E.C.

FREIRE, P. (1990): *La naturaleza política de la educación. Cultura, poder y liberación*. Barcelona: Paidós/M.E.C.

² La bibliografia es complementarà amb altres referències de lectures aportades a classe i a l'aula virtual.

- FREIRE, P. y SHOR, I. (2013): *Por i gosadia*. Xàtiva: Edicions del Crec i IPF.
- FREIRE, P. (2003): *Pedagogia de l'autonomia*. Xàtiva: Edicions del Crec - Denes Editorial.
- FOUCAULT, Michel (1986) "Por qué hay que estudiar el poder: la cuestión del sujeto" en VV.AA.: *Materiales de sociología crítica*. Madrid: La Piqueta
- GIMENO SACRISTÁN, J. y PÉREZ, A. (1983): *La enseñanza: su teoría y su práctica*. Madrid: Akal.
- GIMENO SACRISTÁN, J. y PÉREZ, A. (1998): *El currículo: una reflexión sobre la práctica*. Madrid: Morata
- GIMENO SACRISTÁN, J. (2005): *La educación que aún es posible*. Madrid: Morata.
- GRUNDY, S. (1991): *Producto o praxis del currículo*. Madrid: Morata.
- HALL, S. y GAY, P. du (comps.) (2003): *Cuestiones de identidad cultural*. Buenos Aires: Amorrortu
- HARGREAVES, A. (2003): *Enseñar en la sociedad del conocimiento*. Barcelona: Octaedro.
- JÓDAR, F. (2007): *Alteraciones pedagógicas. Educación y políticas de la experiencia*. Barcelona: Laertes.
- LARROSA, Jorge (ed.) (1995): *Escuela, poder y subjetivación*. Madrid: La Piqueta.
- MARTÍNEZ BONAFAE, J. (2010): "La ciudad en el curriculum y el curriculum de la ciudad", en GIMENO, J. (Comp.) *Saberes e incertidumbres sobre el curriculum*. Madrid: Morata.
- RANCIÈRE, J. (2005): *El maestro ignorante*. Barcelona: Laertes.
- SALINAS, D. (2002): *¡Mañana examen! La evaluación: entre la teoría y la realidad*. Barcelona: Graó.
- SAN MARTÍN ALONSO, A. (2009): *La escuela enredada*. Barcelona: Gedisa.
- TADEU DA SILVA, T. (2001): *Espacios de identidad*. Barcelona: Octaedro.
- TORRES, C.A.; O'CADIZ, M.P.; LINDQUIST, P. (2004): *Educació i democràcia. Paulo Freire, moviments socials i reforma educativa*. Edicions del Crec – Denes Editorial. Xàtiva.
- TORRES J. (1994): *Globalización e interdisciplinariedad*. Madrid: Morata.
- VARGAS, L. BUSTILLOS, G. (1992): *Técnicas participativas para la educación popular*. Buenos Aires: Humanitas.
- VIÑAO FRAGO, A.: "Neoliberalismo y educación. Una nueva realidad y un nuevo discurso" en www.amydep.com